

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 8 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrației (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Manifestul Ligei.

Sunt aproape 18 veacuri de când falnicul împărat Traian a așezat pe înaltașii noștri pe plaiurile frumoase ale acestor țeri. Ele ne-au rămas nouă de sfântă moștenire și noi lo-am apărut cu puterea brațelor noastre. Trecut-au în cursul veacurilor mari și groaznice vijelii peste capetele noastre, dar noi neînfrânți și neclintiți am rămas. Da, covârșiți de marea mulțime a neamurilor năvălitoare în țerile noastre, am fost loviți une-ori la pământ, dar noi totuși triumfători am rămas, căci am ținut neclintiți la limba, legea și obiceiurile noastre. Loviți și bate ne-au putut, căci au fost mai mulți, mai tari și mai sălbatici ca noi, dar când au voit să ne desbare de ce este mai sfânt al nostru, de limba și naționalitatea noastră, s'au poticnit și silințele lor s'au frânt ca de o stâncă de granit. În privința aceasta noi am fost învingători.

Cu vremea împrejurările ne-au devenit mai priincioase și atunci lumea nimită a văzut, cine este și ce poate Românul! Lanțurile sclăviei, cătușele icbăgiei au fost făcute pusderii și Românul și-a ridicat falnic fruntea între neamurile lumii, zicându-le: Vreau și eu să-mi cuprind locul ce mi-se cuvine; vreau și eu să trăiesc după firea și însușirile mele și să iau parte la marea lucrare pentru binele și fericirea omenimii.

Dar' dușmanii nici acum nu conțenesc. Ei și acum se încearcă să ne răpească, ceea ce veacurile viforoase n'au putut, limba și tot avutul nostru național. Dar' zădarnică încercare: noi și acum ca și în trecut învingători vom rămâne.

Tăria, ce ne-am câștigat-o în restriștele veacurilor trecute și încurajarea ce ne-o dau frații noștri liberi, ne cheazăsusc despre isbânda noastră.

În noua mișcare națională, ce s'a pornit, Liga română, care ține sus falnicul steag național, a publicat un manifest, în care arată cine suntem, ce vrem și care ne sunt datorințele. Acest manifest, scris în calde și înălțătoare cuvinte, este crezul românismului, care trebuie să și-l înscrie în inimă fiecare Român.

Eată ce ne spun frații noștri dela Ligă:

Fraților!

Chemați, prin încrederea colegilor din toată țeara, a conduce interesele „Ligei“, nu ne vom da înlături dela nici o jertfă întru îndeplinirea datorii noastre.

Misiunea „Ligei“ e mare și sfântă: ea resumă aspirațiunile unui popor leal și hotărât, popor de ordine și de civilizație, care în trecut, și-a împlinit cu eroism menirea și în viitor și-o va desevârși fără șovăire.

Dreptul nostru de a fi se întemeiază pe tăria și idealitatea rasei

noastre, pe bărbăția cu care am stat zid de apărare a două civilizațiilor: română și creștină.

Nu întemplarea ne-a aruncat pe colinele Carpaților, ci voința conștientă a imperiului care întregia în sine o întinsă și adâncă civilizațiune. Am făcut parte din hotarul puternic, tras pe fața pământului, spre a despărți omenirea cu lege și cu ideal de haosul barbarilor răscoliți din neguri și pustietăți.

Puși în cel mai greu punct al apărării, în noi s'a isbit fără a ne clinti, puhoaele sălbatică cari risipiseră atâtea popoare. Și ne-am înfipt de veci în Carpații noștri pentru-ca mai apoi să aducem creștinătății același serviciu pe care-l aduserăm și lumii antice.

Istoria Românilor de pretutindeni stă mărturie de vrednicia în care ne-am îndeplinit rolul de cea mai depărtată sentinelă a Europei civilizate.

De aceea, acolo unde suntem avem dreptul de a fi, cu fisionomia noastră de popor romanic, pe locul stăpânit de noi neîntreput și mai înainte de ivirea Maghiarilor, cari până acum n'au contribuit cu nimic la binele și armonia generală a omenirii.

Nu, noi nu suntem turburătorii relațiilor statului nostru,

FOIȚA.

Poesii populare.

De pe lângă Valea-Arieșului.

Culese de Laurențiu Ciorbea Ponoreanul.

Frunză verde iasomie
Vai de mine ce-mi plac mie,
Mere roșii din hârtie
Badea care știe serie!
Mărul roș de jumătate
Badea care știe carte. —

Frunzuță verde de soc
De-aș lucra după-cum joc,
Aș fi om plin de noroc;
Dar' a lucra mi urât
Și așa sunt un lepșit,
La lucru merg anevoie
Eară la joc plin de voie,
La lucru mă osteneșc
În joc par'că tot sporesc,
Ear' apoi la bătrânețe
Voiu plânge după junețe.

De ce nu am și lucrat
De-am rămas om desbrăcat,
Vai de cel-ce numai joacă
Și de lucru nu-și mai coată! —

Întoarnă-te mândră bine
De vrei să vii după mine,
Și te 'ntoarnă mândră-asa
Dacă vrei să fii a mea. —

Însura-m'ăș mări fârtate
Ca să mă scap de păcate,
Frunză verde de susaiu
Fârtate mă însurau,
Dar' nevasta ce luaiu
Întepenește lucrând
La masă doarme mâncând,
Când face focul pe vatră
Doarme ca un beat în șatră;
Mămăliga ferbe 'n oală
Ea doarme de să omoșă. —

În toamna ce a trecut
Dumnezeu rău m'a bătut,
Adecă m'am însurat
Și de-un mare drac am dat:
'Mi-am căpătat o muiere
De acum umblu a cere.

Jele-mi și-mi pare rău
După mândra din păreu,
Jele-mi și rău imi pare
După mândra d'ingă cale.

Jele-mi și-mi pare tare
Pe-a cui seamă-am crescut mare,
Jele-mi și-mi pare rău
Pe-a cui seamă-am crescut eu.

Nevăstuța cu brâu lung
Toale vacile o 'npung,
Și taurii cei râncaci
Concâe ca după vaci;
Nevăstuța cu cercei
Paște o scroafă cu purcei
De-și trece vremea cu ei,
Vremea trece ca o floare
Nevasta fuge de soare,
Doarme ziua pe sub tufe
Și noaptea spală la rufe.

Muierea mea e muiere
Că la crișmă nu prea mere,
Duce-acasă câte-o fele
Dacă gată eară mere. —

nici nu pornim din „irredentismul daco-roman“; ci numai atât se știe, că ființa poporului român, astăzi ea și în vârtejele de odinioară, este una și aceeași, condusă de același ideal care a licărit în umbrele istoriei și strălucește în luminile viitorului

Nu cu trufia Maghiarilor, ci cu liniștea oamenilor nestrămutați în hotărârile lor, mărturisim lumii că avem o datorie mai presus de oricare alta: să ne împărțăm cu durerea fraților noștri de peste Carpați, până-ce va sosi ceasul când își vor dobândi drepturile în toată întregimea lor.

Ne supunem neînvinsei legi care cârmuește conștiința națională când ne impunem toate jertfele pentru desrobirea Românilor de dincolo.

Ei vor o patrie și astăzi Ungaria este „temnița naționalităților“.

Fraților, să ne îndeplinim cu toții datoria, și fiți încredințați, că iubirea și energia noastră vor înzeca puterile lor de rezistență și de biruință.

Comitetul central al „Ligei“:

M. Vlădescu, B. St. Delavrancea, S. Periețeanu-Buzău, Al. Lupașcu, I. C. Grădișteanu, D. S. Nenițescu, B. Paltineanu, A. D. Florescu, V. Al. Miculescu, Zefir Herescu, Anton Vanicu, C. Rădulescu-Motru.

Gloria română. Am amintit, că Dumineca trecută s'a desvilit la Ploești cu mare pompă monumentul ridicat în onoarea armatei române și întru pomenirea eroilor dela Grivița.

Cu acest prilej M. Sa Regele Carol a rostit o scurtă, dar' prea frumoasă vorbire. Eată ce a zis Regele:

„În numele armatei, mulțumesc cetățenilor ploeșteni pentru frumosul monument ridicat în memoria vitejilor, cari 'și-au versat sângele pe câmpul de luptă.

Mândru am fost când în fruntea acestor eroi, am pornit la luptă pentru neafirmarea țării și înaintarea ei.

Ziua de 30 August, va rămâne sfântă în istoria țării noastre, când batalionul II. de vânători, zdrobit de o înfrângere, s'a repezit cu o vitejie nespusă asupra dușmanului și câtră seară a luat cetățuia Griviței. Au fost grele acele momente și urmările bravurei armatei române sunt mari pentru țeară.

Sunt douăzeci de ani de atunci, dar' aceste fapte eroice trebuiesc făcute nemuritoare. Cetățenii Ploeșteni se se fălească dar' că au un frumos monument în orașul lor, aceasta este o pildă vie pentru urmași, pentru-ca se se știe, că acei cari luptă pentru țeara lor, sânt recompensați“.

La temniță. „Gazeta Transilvaniei“ vestește, că Duminecă, în 31 Octomvrie c. dl Dr. Aurel Murășanu, s'a înfătoșat la căpitănia orașului Brașov, ca să-și facă pedeapsa de 8 zile temniță, la care a fost osândit pentru-că anul trecut a conchemat în Brașov la adunare pe alegătorii români de partidul național din comit. Brașov. Această adunare convocată de dl Murășanu a fost permisă de autoritatea comunală, dar' oprită înainte de a se întruni, de câtră fișpanul din loc. Osândirea s'a făcut la cererea ministru'ui pe cuvânt, că prin faptul convocării însuși Dr. A. Murășanu ar fi călcat vestitul ordin al fostului ministru Hieronymi, prin care se oprește de a mai fi partidul național român“.

— La temniță și tot la temniță; acesta e chipul de stăpânire azi în Ungaria!!

Ei și noi. Gazetarul ungar din Pesta, vestitul *Bartha Miklos* a fost osândit la 6 luni temniță de stat, pentru-că în niște articoli a învinuit stăpânirea, pe când era ministru president Wekerle, că a dat ajutoare materiale aceluia, cari au cumpărat niște ziare din opoziție. Causa aceasta s'a trăgănat mult și acum în sfârșit Bartha a trebuit să intre în temniță. Dar' ce se vezi? Încă înainte de a intra Bartha în temniță s'a făcut mare mișcare între Unguri și au dat o rugare prin guvern la regele, iscălită de mii de oameni, ca Bartha să fie ertat. Și ertat a fost. Bartha n'a stat decât o zi și o noapte, 24 de ciasuri, și a fost grațiat.

Firește trebuie să observ, că eu am fost cunoscut cel puțin după nume, înaintea mai a celor mai mulți preoți, decât că și acolo, unde nu eram cunoscut, neîncrederea provocată la început dispărea la tot casul, făcând loc în curând unei afabilități călduroase.

În Vajdaháza m'am hotărât la îndemnul celor doi preoți să cercetez mănăstirea *Strimbei*, un vestit loc de pelerinaj, unde oamenii obișnuiesc a se aduna din mari depărtări cu prilejul sfinței Mării, la 27 August. Visita aceasta nu era la început luată în planul meu, decât că împrejurarea, că astfel voi avea ocaziune de a afla la un loc oameni din deosebite ținuturi, cu cari să-mi fac *studiile mele dialecticale*, fără de a mai cerceta satele lor, a fost hotărâtoare pentru mine, și eu am promis celor doi domni, că voi veni în dimineața următoare acolo.

Ei au plecat în aceeași zi seara, pentru-ca să poată lua parte și la slujbele cari se făceau de noapte.

În dimineața următoare, — era o zi splendidă, cam caldă — eu am plecat călare.

Estă-ce e deosebirea între ei și noi! Pe ai noștri îi osândesc și dacă unii sânt grațiați, să grațiază după-ce stau în temniță luni și ani de zile; Maghiarii sânt rar osândiți, ear' și atunci grațiați! Asta se cheamă măsură dreaptă!

Stăpânirea gendarmilor. În anul 1896 statul ungar a cheltuit pentru gendarmi cu 89,364 fl. mai mult decât era prevăzut în budget. Ministrul de interne, vestitul Perczel, știți cu ce a motivat aceste cheltuieli? — *Cu alegerile pentru dietă.*

Așa-i constituțiunea Ungariei. Ea nu poate sta fără gendarmi. Drept are dl Dr. Weigand: *Ungaria e stat polițienesc-gendarmesc!*

Convict român în Lugoj. Să știe, că Ilustritatea Sa, episcopul Dr. Radu, al Lugojului a hotărât întemeierea unui convict de studenți români gr.-cat. în Lugoj. Am primit acum la redacție o epistolă pastorală, dată de Ilustritatea sa în favorul acestui convict. În pastorală se arată istoricul acestui plan și se spun mijloacele, cu ajutorul cărora se strângă fondul, de lipsă la susținerea acestui institut.

Mișcarea națională.

Mișcarea națională își face calea sa îmbucurătoare mai departe, în toate părțile României. „Liga“ și studenții universitari din București și Iași duc falnic steagul înainte, țin și concheamă întruniri, vorbesc și desvoaltă chestia națională; ear' la mișcarea lor se alătură mii și mii de oameni, cetățeni din cei mai fruntași, tot ce România are mai ales și mai național, declarându-se toți în strînsă alipire cu noi, Românii de aici și gata toți de jertfe, ca să ne scutească de cutropirea Maghiarilor. Înscrierile la „Ligă“ se fac în număr mare și încep a se pune în lucrare secțiunile (despărțimintele) Ligei în toate orașele din România.

Întrunire în București.

Duminecă, în 12/24 Octomvrie c. s'a ținut în București, în sala „Dacia“, o mare întrunire de cetățeni, conchemați de partidul „liberal-democat“.

Chiar și bagajul, cu care de obicei era împovărat calul meu, l-am lăsat acolo, după ce și așa aveam de gând să reîntorc pe același drum îndărăt. Mănăstirea nu e departe de sat, ascunsă într-o vale împrejmuită cu munți; pe jos poți merge acolo în două ciasuri, pe o poteacă de munte. Eu însă am fost silit să merg cu calul pe drumul de trăsuri care din pricina dealurilor face un mare încunjur. La început drumul merge așa de costiș în sus, încât nu poți pricepe cum poate sul un car încărcat, după aceea mai puțin costiș în jos, spre o vale, în care sânt mai multe sate respirate. Spre a-mi cruța cotiturile căii până jos în vale, m'am coborît de pe cal și am ajuns în curând, pe un potec la țintă. După aceea am mers în trop grabnic pe drumul bunișor, pe care am dat de numeroși pelerini pedestri, îmbrăcați de sărbătoare, și de cară încărcate, trase de cai slabi Mergeau cu toții câtră locul de rugă.

După o cale de un ceas-si-jumătate am trebuit să las drumul, ca să mă abat într-o vale laterală, prin care conduce o cale foarte

Treizeci de ciasuri

în temniță unguerească.

De

Dr. Gustav Weigand.

Descrierea dlui Weigand asupra întemnițării sale la Ciachi Gârbău, despre care am făcut amintire în nrul trecut, este următoarea:

La 26 August, anul curent am ajuns în *Vajdaháza*, un sat românesc în ținutul muntos, care se extinde între *Someș* și *Orișul-repede* din Ardeal. Însoțit de parochul din Tiho am descins la preotul localui, pentru-că în micile localități, cari sânt a parte din calea de comunicațiune, omul este avisat în mod firesc la ospitalitatea locuitorilor, și aci e lucrul cel mai natural, că tragi la casa parochului, omul cel mai însemnat din comună. Eu mai nici-odată n'am bătut înzădar la ușe, din contră, cu foarte puține excepții am găsit cea mai cordială ospitalitate în toate călătoriile mele de trei ani prin ținuturile românești din Ungaria și Transilvania.

Întrunirea s'a pronunțat împotriva guvernului Sturdza, dar' în același timp s'a declarat în cuvinte calde pentru cauza națională și pentru „frații asupriți”. La întrunire au luat parte mii de cetățeni. President a fost dl colonel *Grădișteanu*, ear' vorbitorul cel mai sârbătorit a fost dl *N. Fleva*.

Întrunirea a hotărât între altele:

Că nimic nu poate să rupă din inima cetățenilor României simțimentele de frăție ce-i leagă cu Românii de peste munți și solidaritatea ce ese din neamul și obârșia lor comună.

Că cu toată dorința ce au Românii din regatul României de a trăi în bună prietenie, cu toate statele, nici o prietenie nu poate fi între statul lor, cu statul ungar, cât timp Românii din statul ungar vor fi asupriți.

În urmă cetățenii capitalei au trimis fraților lor asupriți încredințarea, că lupta pentru cauza națională nu va înceta în regat, decât atunci când restabilindu-se dreptul, vor înceta și suferințele lor.

Tinerimea universitară din Iași.

Sâmbăta trecută comitetul național al studenților universitari din Iași s'a întrunit și a hotărât să ție un șir de conferențe (vorbi) în *causa națională*, să ceară în privința aceasta sprijinul secției din Iași al Ligei și al tuturor cetățenilor.

Întrunirile Ligei.

Comitetul Ligei din București a dat un călduros manifest, pe care îl publicăm în fruntea foii și a hotărât să țină conferențe asupra cauzei naționale în deosebite orașe ale țării. Șirul conferențelor s'a început în *Ploiești* și apoi vor urma conferențe în *Craiova* și alte părți, având de scop a pune în lucrare secțiile Ligei.

Conferențele Ligei în Ploiești.

Cea dintâi întrunire pentru conferențe a ținut-o Liga în Ploiești, Duminecă în 31 Oct. n. c. Dela București au mers, afară de doi, toți membri comitetului central, fiind primiți foarte bine. La întrunire a luat parte un public numeros, între care multe doamne. Au vorbit dnii *Barbu Delavrancea* despre *Plăsmuirile poporului român* din trecut, apoi a vorbit dl *B. Păltineanu*, care într'o cuvântare caldă a arătat, că comitetul central al Ligei este hotărât a face toate jertfele pentru a țină chestiunea națională la înălțimea la care s'a ridicat.

primitiv pregătită, nămolosă, pe luncă, către mănăstirea Strimbei.

Trebue că m'au fost observat din depărtare, căci un protopop și vre-o 12 preoți mi-au eșit întru întimpinare și protopopul, dl *Ioan Hătegan* din Dêrgea, și-a exprimat în cuvinte oratorice bucuria, că eu le cercetez mănăstirea lor părăsită, îmi ură bun succes în studiile mele și ceru binecuvântarea ceriului asupra mea și a familiei mele, pentru care i-am mulțumit lui și celor de față, prin câte va cuvinte, firește în limba românească.

De politică, lucru de sine înțeles, n'a fost nici vorbă.

Așteptarea mea, de a găsi un claustru vechiu, m'a înșelat total. Nu există acolo decât o capelă de lemn, dela începutul secolului, și o simplă casă țărănească, cu două chilii, lângă ea un staul ruinat; asta-i totul ce-i clădire acolo. În casă locuște țeranul care administrează moșia aparținătoare mănăstirei; călugări ori preoți nu sânt, fiindcă slujba dumnezească, ce se ține foarte rar pentru țeranii ce locuiesc foarte resfirat în

Întrunirea din Brăila.

Tot Duminecă, în 31 Oct. n. c. s'a ținut la *Brăila* o mare întrunire de protestare, aranjată de comitetul național studențesc.

Întrunirea a reușit minunat.

Ea s'a prefăcut într'o mare manifestație națională. Dintre cetățenii brăileni au rostit vorbiri domnii: *Leonte Moldoveanu*, *Popa* și *Lăzăreanu*; dintre studenți: *Vas. Miculescu*, *Jorgala*, *Dumitrescu* și *Tamara*. — Însuflețirea a fost de nedescris. Întrunirea între altele a hotărât, că cetățenii României nu vor părăsi nici un minut sfânta luptă de recăpătarea drepturilor naționale ale poporului român, și că solidari cu întreaga țeară spun că prietinia între Români și Unguri nu poate, fi stabilită decât stîrpindu-se minciuna, nedreaptă și arbitrarul, cari sânt astăzi cuvântul de ordine al guvernării ungurești.

Grătierea dlui Balteș.

Săptămâna aceasta am fost surprinși de o știre plăcută: dl *Andrei Balteș*, redactorul răspunzător al „*Tribunei*”, care stătea închis în temnița Clujului, a fost grațiat, erându-i-se 6 luni din pedeapsa ce avea să mai suferă. Grațiarea a urmat din partea Maiestății Sale, fără să o fi așteptat cineva. Astfel până acum nu se pot ști cauzele, dar' un lucru se pare sigur: grațiarea dlui Balteș este un *fapt politic* și stă în strînsă *legătură cu mișcarea națională* ce s'a pornit cu atâta însuflețire după visita din Budapesta. Ea a fost cerută de guvernul unguresc.

Dl Balteș a fost înștiințat despre grațiare Joi, în 28 Oct. n. după amezzi la 4 ore, fiind lăsat liber numai decât din partea directorului temniței.

Dl Balteș a eșit cu fruntea ridicată dintre zidurile temniței, dar' nici-de-cum prea încântat, de oare-ce grațiarea nu cuprinde și cele 5 luni, la care a fost osândit acum de curând în procesul „*Tribunei*”, pentru nenorocita „*Mehodica*”. Așa dl Balteș acum e liber, dar' în curând va intra de nou în temniță. Adece grațiare pe jumătate, de scos ochii! Aceasta e deosebirea între grațiarea lui *Bartha* și *Balteș*, dar'... firește *Bartha* e *Ungur* și *Balteș* e *Român*...

Minciuni de ale stăpânitorilor.

Stăpânitorii nostri de multe-ori s'au încercat să amăgească lumea în cauza noastră națională. Așa se încearcă și acum! Zilele trecute s'a scris din partea stăpânirii în foaia nemțească din Viena, *Reichswehr*, că noi Românii începem a fi mulțumiți cu stăpânirea maghiară, dovadă, că nu mai dăm prilejuri la procese, ba nici *martiri* nu mai avem în temnițe.

Ei, aceasta este o simplă minciună, căci faptele vorbesc altcum. Procese se fac și acum; *Tribuna* are două, ear' jertfe în temniță sânt și acum: în *Seghedin* stă închis un preot, un învățător și un teolog, toți din Ciufud; din Cluj a eșit — numai prin grația Maiestății Sale — dl *Balteș*, ca în curând să fie de nou închis pe 5 luni. Ear' din Alba-Iulia eată ce i-se scrie „*Tribunei*”:

Alba-Iulia, 2 Nov. n.

În temnița ordinară a tribunalului de aici se află acum doi țerani români, osândiți pentru agitație. Unul, *Ilie Crăciun*, din comuna *Doștat*, comitatul Albei-inferioare; celalalt *Ioan Manițiu* din *Poiana-Sibiului*.

Acești doi țerani denunțați de gendarmi, că într'o cărcimă din *Doștat* ar fi agitat contra legilor păgâne și a statului maghiar, au fost condamnați de tribunalul de aici la câte un an temniță de stat. În urma recursurilor pedeapsa li-s'a redus la câte 3 luni temniță ordinară și amenzi. Ambii țerani sânt oameni fără carte, și fără nici o vină.

Manițiu din *Poiana* e un sărac bătrân de 65 ani, fost cioban. Muierea lui oarbă și schilavă, printr'o nenorocire, este lipsită în absența soțului seu de mijloace de traiu, expusă perirei de foame, dacă nu se vor îndura de ea creștinii cei buni.

jurul mănăstirei o face preotul din satul vecin, la a cărni parochie aparține și mănăstirea. Numele de „*mănăstire*” îl poartă localitatea din timpuri mai vechi, de pe când aci există un claustru împreunat cu o școală pentru pregătirea clericilor. Dar' aceasta a fost tare de mult.

Însoțit de protopopul eu m'am amestecat prin mulțimea de oameni, cari erau des așezați în jurul capelei. Din când în când veniau procesiuni, cărora îndată ce erau observate, le eșiau întru întimpinare grupe mai mici și le însoțiau între cântări până la biserică. Și cu toate-că erau mii de oameni domnia așa o liniște și așa o serioșitate sfântă se vedea pe fața tuturor, încât cu rușine a trebuit să recunosc, în mine, că compatrioții mei de pe Rin sânt foarte departe de a sjunge pe acești simpli țerani români în ce privește religioșitatea profundă și smerenia de Dumnezeu temătoare.

De joc și dans, de prinoase lui *Bach* sau *Veneri*, cum foarte des se întemplă la pelerinaje pe la noi, nu era nici cea

mai mică urmă. Nu erau acolo decât 2—3 șetre, în care se vindea rachiu, bere și vin, dar' poporul făcea foarte puțină întrebuintare de ele, mai mult însă onorațiilor prezenți, dar' și ei nu mai în măsură mică, așa cât jidovii, cari ca pretutindenea în binecuvântata Ungarie poartă comerțul de spirtuoase, la întrebarea mea au răspuns, că n'au făcut decât foarte slabe șfaceri.

Deși deoparte în biserică greco-catolică, la care aparțineau în cea mai mare parte pelerinii de acolo, joacă mare rol formalitățile externe, ca postul și sârbătorirea zilelor sfinților, și instrucțiunea religioasă a pētruns mai puțin în popor, totuși domnește de altă parte în întreg poporul românesc un *profund sentiment religios*, încât „*bunul Dumnezeu*” este purtat nu numai pe buze, ci în inima fiecărui țeran trăește credința tare, că bunul D-zeu îi conduce soartea și-i îndreaptă toate celea spre bine.

(Va urma).

Adunarea generală a comitatului Făgăraș.

Representanțele comitatelor, numite și congregații, țin de două-ori pe an adunare generală ordinară. Una se ține primăvara pentru a cerceta socotelile de pe anul trecut, a doua se ține toamna pentru a stabili preliminarul (budgetul) pe anul viitor. Afară de acestea se desbat și alte treburi de interes administrativ, hotărâte prin lege. Aceste adunări comitatense sunt locul de luptă, unde întru câțva își mai pot arăta și Românii puterile lor. De aceea ar fi de dorit, ca cei-ce sînt membrii în congregații să nu rămână nepăsători în fața luptelor ce se pot purta contra organelor administrației, care numai de treburile noastre multă grijă nu are. O frumoasă dovadă de interesare a membrilor români pentru adunările comitatense o găsim la Făgăraș. Fruntașii români din acest comitat în adunarea din urmă, ținută în 14 Oct. n., au avut un frumos rezultat în lupta contra organelor stăpânirii. Ar fi de dorit ca de altă dată să iee parte la ședință într'un număr și mai mare. Din isprăvile acestei ședințe amintim următoarele:

Raportul vicespanului.

Vicespanul a prezentat raport despre mersul chivernisirii în comitat. La desbaterea acestui raport ia mai întâiu cuvântul Dr. Șerban. Spune, că îndoiala, obștească e turburată de organele stăpânirii. Adunările românești sînt prigonite de gendarmi. Comunelor li-s'a poruncit să cumpere pompe rele pentru foc, care acum nu mai sînt bune de nimic. Poporului 'i-se fac pagube prin aceea că nu e îngăduit imblătitul în comune. Împotriva cărcimărilor români s'a pornit goană și li-se 'i-au licențele de vînzare de beuturi fără nici o pricină, ear' Jidanilor le sînt îngăduite toate mișeliile. Osîndește purtarea primarilor mișei, aducînd ca pildă pe primarii din Drăguș și Voila. Întreabă pe vicespan de ce nu răspunde la cererea de sîmînță din partea mai multor proprietari. Vorbește apoi Dr. Șenchea. D-sa spune, că întreagă stăpînirea lucră cu gîndul vedit să sărăcească poporul român pe toate căile. Cu gendarmi s'au înfundat toate comunele. Cele mai sînte drepturi cetățenești sînt date pe mîna gendarmilor. Raportul vicespanului are neajunsuri. Cere ca să aibă date cum se cade despre starea economică a comitatului.

Administrarea pădurilor.

Mai departe spune, că pădurile sînt o întrebare de viață a comitatului. Sînt comune întregi, al căror principal izvor de venit este pădurea, din care locuitorii își acoperă atât lipsele lor, cât și sarcinile publice. Tîind comanelor și familiilor proprietare și această puțință de a trăi, însemnează a hotărî nimicirea lor totală.

Gîndul administrației de păduri e să scoată pe proprietari din drepturile lor și să-i aducă la sapă de lemn. Amintește pilde de nedreptăți. Nu se îngăduiește să aducă lemne decât iarna. Se restringe dreptul de pășunat. Caprele nu se mai lasă la pășune.

Vorbirile vorbitorilor români au fost viu aplaudate. Dintre oamenii stăpînirii nime n'a încercat a combate adevărurile spuse.

Di Stoica din Șinca-veche întărește cele zise de Dr. Șenchea și amintește abuzurile făcute cu pădurăritul la Șinca-nouă. (Va urma.)

Despre comune.

Ce sînt comunele?

Întocmirea societății omenești în forma cum o vedem azi, ca primul fuștel, pe care s'a pășit din societate în viața organizată de stat, ne arată *comuna*. Comuna e acel organ, prin mijlocirea căruia statul vine în atingere cu societatea. Comuna de altă parte e însoțirea oamenilor dintr'o vecinătate mai mică sau mai mare pentru realizarea unor scopuri, care zac în interesul tuturor.

După organizația de azi dela noi din țeară mai multe comune sînt asociate într'un cerc, mai multe cercuri într'un comitat, ear' mai multe comitate sau despăștăminte formează *statul*. Aceasta a scara din punct de vedere al cărmuirii și conducerii. Statul e societatea cea mai mare și mai puternică, care cuprinde în sine pe toate celelalte.

În stat relațiunile între singuraticii oameni, între comune, comitate, precum și relațiunea (legătura), în care se află omul față de comună, tot așa și legătura între comună și comitat, între acestea și între stat se statoroiește prin anumite reguli, care se numesc *legi*. Legile sînt făcute spre bunăstarea oamenilor, ca fiecare să știe aceea-ce îi e îngăduit să facă, ca să poată trăi el însuși și să poată trăi și alții alături de el. Legile se aduc de o putere mai mare, care cărmuește în stat.

E bine dacă fiecare cetățean al statului cunoaște drepturile și datorințele statorite prin legi. Conduși de acest gînd ne vom nisul să dăm pe rînd cunoștințe din cele mai însemnate legi ale țerii noastre. Facem începutul de astă-dată cu legea, care statoroiește relațiunile comunei. Aceasta e legea așa numită comunală.

Din ce stă o comună? O comună constă a) dintr'un anumit teritor, care se zice *hotarul comunei*; b) o populațiune cu locuințe legate statornic de acest teritor, ori care petrece statornic, ori are moșie pe hotar; c) formarea acestei populațiuni într'o societate cu o *întocmire* (organizație) *comunală*; d) puterea, care o desvoaltă populațiunea întovăreșită în societate, *autoritatea comunală*.

Comuna e privită și închipuită ca o *persoană de sine stătătoare* (persoană juridică), ear' față cu singuraticii locuitori e *putere mai mare*, care poate să le poruncească. Față de stat, care încă se închipuește ca persoană, e privită tot ca persoană, însă persoană mai mică și supusă celei mai mari, totodată e un organ, pe care statul îl întrebuițează la chivernisire.

Legea comunală a statului nostru e articolul XXII. din anul 1886.

Felurile comunelor.

După această lege comunele sînt de 3 feluri: *comune mici*, *comune mari* și *orașe cu consiliu* (sfat) *regulat*.

Comunele mici sînt acelea, care din pricina sărăcii materiale nu sînt în stare a împlini din puterea lor trebile, cu care sînt investite comunele și spre acest scop trebuie să se însoțească cu alte comune. Comunele mici se însoțesc mai multe laolaltă ca să-și țină un notar.

Comunele mari sînt în stare din puterea lor a împlini trebile, cu cari le-a investit legea, sînt în stare d. e. să-și țină singure notar, tutor orfanal, medic.

Orașe cu consiliu regulat pot să țină statornic un sfat constător din mai mulți slujbași, care se ocupă cu chivernisirea orașului. Acestea sînt totdeauna orașe mai mari și mai avute.

Comunele mici se însoțesc mai multe laolaltă și formează un *cerc notarial*, comunele mari nu, însă atât comunele mici, cât și cele mari laolaltă fac un *cerc pretorial* în funte cu *primpretorul* (solgăbierul). Mai multe cercuri pretoriale formează un comitat, în fruntea căruia se află ca cel dintăiu slujbaș *vicecomitele* (vicespanul). Orașele cu consiliu regulat nu sînt însoțite cu alte comune și se stee sub un primpretor, ele formează fiecare pentru sine totodată comună și cerc, și sînt supuse de-adreptul sub puterea comitatului.

Deosebirea între comune și orașele cu consiliu regulat e, că comunele sînt supuse mai întăiu *cercului* și numai după aceea *comitatului*, orașele nu sînt supuse cercului, ci numai *comitatului*.

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei
1457—1504

de George Cătană, învățător.

(Urmare.)

Turcii după aceea merseră în contra cetății Acherman (Cetatea albă). Baiazed vîzînd, că locuitorii din cetate sînt tari în credința lor, încunjiură cetatea pe apă și pe uscat încât nime nu putea nici să între nici să easă din cetate. Artileria începî a bate zidurile cetății făcînd mai multe spărturi. Dar' oamenii din lăuntru își făcuseră din ruinele zidurilor apărături foarte bune cu șanțuri adânci și cu valuri de pămînt așa că Turcii cînd sosiră la spărturi să între în cetate, ei îi loviră din ascunzătorile lor așa de aspru cu săgeți, pietri, pari, gloanțe încât pieriră o grămadă de Turci, ceialalți fugiră îndărăt. Aceasta se repetă de mai multe-ori. Dar' Turcii erau mulți, lesne se renoiau precînd cei din cetate nu aveau timp nici să mănânce, nici să se odihnească puțin. Cu toate acestea ei se luptau vitejește și Turcii nu puteau lua cetatea.

Atunci Baiazed trimise în cetate un sol, care spuse locuitorilor să se predee de bună voce, căci de nu Sul-

tanul lor nu se va lăsa până nu va lua cetatea, dar' atunci o va lua în pradă și nu va respecta nici avere, nici vîrstă, și nici sex. Atunci locuitorii ne mai avînd munițiune și proviant capitulară cu condițiunea, ca să li-se respecte averea și vieța. Baiazed însă nu se ținu de cuvînt, »el trimise în Constantinopol din această cetate mai mult de 500 familii creștine«. ¹⁾ La asediarea acestor cetăți ne spune Miron Costin, că au ajutat pe Turci și Domnul Valachiei Vlad Călugărul, pe care 'l-a pus Stefan-cel-Mare Domn, după-ce au ucis în bătălia dela Rîmnicul-sărat pe Laiotă Băsarab numit și Țepeluș.

Sultanul Baiazed II. cuprinzînd aceste cetăți s'a împăcat cu cugetul seu, căci el zicea adese-ori: »Până-cînd Românii stăpînesc Chilia și Cetatea-albă, ear' Ungurii Belgradul-sêrbesc, până atunci nu vom putea birui pe creștini«. ²⁾ Stefan-cel-Mare cu ostirea sa nu se încercă a se bate la loc deschis, ci se retrăsese la munți și de acolo năvălea din cînd în cînd asupra Turcilor și-i lovea cumplit.

Vedea însă Stefan, că Turcul e puternic, ear' el are puțină oaste și că singur nu-l va putea scoate lesne din țeară, de aceea scrise după ajutor la Mateiu, craiul Ungurilor și la Cazimir, regele polon. Mateiu îi promise ajutor întocmai ca și Venețienii, dar' nu 'i-au dat nici unul. Cazimir îi zise, că el îi va da ajutor numai să 'i-se închine lui și să-i jure credință. Aceasta era o veche pretensiune a lui Cazimir, că adecă Stefan-cel-Mare să-i facă omagii lui, unui rege slab și mic în fapte. El căuta să-i facă fală prin aceea, că un Domn vestit și viteaz ca Stefan 'i-se închină lui. Stefan silit de împrejurări să decise a jertfi țerii sale ceea-ce avea mai scump, vrednicia sa personală, ba el 'și-ar fi jertfit bucuros chiar și vieța numai să nu-și vadă țeara sub jugul sclăviei. Cetățile luate erau de mare importanță pentru Moldova și prin pierderea lor Moldova se slăbise materialmente foarte rău. Aceste cetăți voia Stefan ca să le ia înderēt cu ori-ce preț și cînd Turcii le atacară Stefan ceruse ajutor dela puterile străine, descriindu-le în colori vii starea Moldovei, dar' nime nu-l ajută. Astfel aceste două cetăți puternice cari aduceau atîta venit Moldovei trecură în mâinile Turcilor. Stefan cum zisei mai înainte s'a decis a face ori-ce, numai să capete ajutor, spre a recuceri aceste cetăți, el să decise dar' a se închina lui Cazimir, sperînd a primi dela dînsul un ajutor însemnat. (Va urma.)

¹⁾ Malaesta; Sansovin.

²⁾ Arh. ist. I., 2, p. 10.

Radu D. Rosetti.

— Vezi ilustrația. —

Unul dintre scriitorii nostri mai tineri, cari scriu bine și au scos până acum în tipar mai multe scrieri de preț, este și Radu D. Rosetti, al cărui portret îl dăm azi.

Unele din scrierile lui au eșit în o broșură a »Bibliotecii pentru toți«, scoasă de dl Carol Müller, la București. (Broșura nr. 37), cu titlul: Prosă și epigrame.

Acum mai nou Radu D. Rosetti a scos un nou volum de poezii, intitulat »Duiosase«, versuri dragălașe și plăcute.

Din acest volum de poezii dăm poezia cu titlu: Jos. Prin ea este închipuit poporul, în care toți lovesc, dar' care deși mai jos, este ca ramura vînjoasă, care susține loviturile și ocrotește pe celelalte rămînînd ea — poporul — tot vînjos și tare.

Eată poezia:

Jos.

La umbra unui pom de munte,
Cum stam deunăzi visător,
Vezui rupînd din el o cracă
Un pribegit de călător.

Venea din țermuri depărtate
Și se vedea că-i ostenit,
Dar' își făcu un bêt puternic,
Cu care iarăși a pornit.

Radu D. Rosetti.

Un biet țeran veni pe urmă,
Cîntînd încet un cânt de dor;
A rupt și el o altă cracă,
Să-și facă coadă la topor.

Veni apoi un tînăr mîndru,
Ținînd o fată de mijloc;
Au rupt și ei destule ramuri,
Să-și facă vreascuri pentru foc.

Și așa, au tot venit într'una,
Rînindu-l fiecare om.
Pe cînd ședeam sub umbra deasă
A melancolicului pom.

Spre seară a mai trecut pe-acolo
Un călător întîrziat;
A vrut și el să rup'o cracă,
Dar' n'a ajuns... — și a plecat.

S'a dus s'o ia din altă parte —
Așa se vede ca fost scris, —
Ear' eu, redeșteptat din vise,
Privind în urma lui, 'mi-am zis:

*În trista noastră omenire,
Ursita omului sărac
E 'ntocmai ca a voastră, ramuri,
Țiate din acest copac.*

Jos este ramura mai tare,
Ea face arborul frumos...
Și toți lovesc mai cu 'nlesnire
Într'însa — fiind-că e mai jos.

Atâtea ramuri de asupra-i,
Ea biata 'n spate le-a suit,
Scăpîndu-le de călătorul
Venit cu gînd de jefuit.

Vorbe înțelepte.

Una la săptămîna.

GREȘELILE.

Acel om, la care greșelile s'au prefăcut în obicei, e foarte greu ca să se schimbe în bun. Grijiți deci, ca ori-ce greșală, ce ați făcut odată, să nu vi-se mai repeteze a doua-oară.

După Seneca.

PARTEA ECONOMICĂ.

Reconstruirea viilor.

Marea însemnătate a cultivării viilor pentru poporul nostru nu se poate trage la îndoială. Unele comune toată nădejdea au avut-o și o au în vii, din ale căror roduri oamenii au făcut și fac sume frumoase pentru acoperirea nenumăratelor lipse de tot felul, rămînînd multora și pentru trebuința casei. Această nădejde bună însă în timpul din urmă a fost cu totul nimicită pentru locuitorii multor comune; ear' altora le va veni rîndul mai îngrabă sau mai tîrziu.

În fața primejdiei amenințătoare s'a făcut foarte puțin până acum; în unele locuri nu s'au luat de loc măsuri, ear' unde s'au și luat, acelea n'au fost îndestuitoare. Poporul este cu totul nepregătit pentru a preîntîmpina rîul, din care pricină e silit să privească cu lacrimi în ochi și cu durere nespusă în inimă cum 'i-se împuținează izvoarele de câștig, în loc de a 'i-se înmulți în timpuri atît grele, cum sînt cele de față și cele mult mai grele, cari îl vor ajunge în viitor.

Filoxera și *peronospora* sînt dușmani neîmpăcați ai viței noastre de vie; de aceea, unde se încuibă, o atacă cu furie și în scurt timp îi pregătesc perirea, cum s'a întîmplat în foarte multe locuri, rămînînd comune întregi, odinioară cu vii din cele mai înfloritoare, fără o singură viță.

Între astfel de împrejurări triste trebuie să se facă totul pentru-ca poporul să nu rămîna fără vii. Poporul însuși să nu cruțe nimic spre acest sfîrșit, și el, credem că în folosul seu fiind, nici nu se va da înderēt dela jertfele, ce 'i-se vor cere.

Cei mai mari, mișcați de țipetul celor în primejdie, încă încep a întoarce mai multă băgare de seamă spre locurile amenințate. Însuși ministrul de economie *Darányi* a luat parte la o întrunire ținută în 11 Octomvrie a. c. în Keszthely, cu scop de a asculta părerile celor de față cu privire la împrejurarea, că ce să se facă pentru reconstruirea viilor, adecă pentru aducerea lor din nou în strare bună.

Despre ce ar trebui să se facă spre acest sfârșit vom scrie cu alt prilej. De astădată însă ne spunem părerea, că fiecare comună are neapărat să se îngrijască la început măcar de o persoană, care să fie incurat nu numai din cetite sau spuse, ci văzând cu ochii, ce și cum e de a se urma la toate lucrările pentru reconstruirea viilor; căci numai cu chipul acesta vor pute lua învățătura temeinică toți din comună și vor prinde îndemn de a se apuca de lucru fără zăbavă, nelăsându-și viile pustiite și prin aceasta lipsindu-se de un mare izvor de venit.

Între cele mai potrivite persoane spre acest scop se numără învățătorii, dintre cari 173 au și luat parte la cursurile deschise în acest an pentru cultivarea viței de vie. Dintre acești învățători 151 au avut ajutor de câte 60 fl. dela stat, spre acoperirea cheltuelilor împreunate cu călătoria și întreținerea în decursul învățământului; ear' 22 au fost pe spesele comunelor.

De sine ni-se îmbie întrebarea: câți din aceștia vor fi Români? Negreșit, că foarte puțini și în urma acestei împrejurări tot noi vom trage cea scurtă; pentru-că, neavând cine să stăruiască pentru reconstruirea viilor, înșine vom fi păgubiți în mare măsură pe timp îndelungat.

Astfel de cursuri pentru vierit se vor deschide de bună seamă și în anul următor, despre ce vom încunoștiința la timpul seu pe cetitori. Comunele însă se nu cruțe nimic, nici se nu întârzie cu trimiterea învățătorului la curs și neprimind ajutor dela stat, să-și facă dela comună, pentru-că puținele cheltueli folosite spre acest scop se vor reîntra în insuț și înmii prin aceea, că toți vor afla: cum și de unde să înceapă lucrul și cum să-și ducă la bun sfârșit. Și e de însemnat, că numai replantarea de ori-ce viță nu mult ar ajuta, căci ear' ar fi atacată și nimicită de dușmanii ei cei nempăcați.

Prăsirea galițelor.

(Urmare)

La galițe nu aflăm nici facerea balilor cu nutrețul în gură, ceea-ce ușurează mistuirea, căci nutremântul trece prin gâtlee numai decât în gușe, care mijlocește împărțirea cu ajutorul grăunțelor de nêsip mărunțirea masselor de nutreț și totdeauna le îmbibă cu un suc, care se desparte dela gușa ghinduroasă. Gușa se ajută la lucrarea aceasta în mare măsură prin mișcarea grumazului, care mișcare o face animalul la fiecare paș chiar și când mai îmbucă nutrețul.

Nutrețul umflat și muiat ajunge din gușe prin gâtlee în rînza ghinduroasă, care are menirea a adăpa nutrețul cu suctul propriu al rînzei și a-l conduce mai departe în rînza musculoasă provăzută cu pârți groși. Asta din urmă

întregește măcinarea nutrețului, începută prin gâtlee cu ajutorul petricelelor mărunte și al nêsipului, spre a-l da mai departe în maț.

Dacă galița înghite regulat și nêsip sau petricele mărunte, greutatea trupului crește în măsură recerută. Suctul de nutremânt, din care se formează oul, untura și penele, se conduce în sânge prin ghindulița aflătoare în pelița mucoasă a mațelor. Materiile netrebuicioase se deschilinesc ca balebă, la care se amestecă în cloacă și urina.

Toată procedura primirii și a mistuirii nutremântului se face într'un timp foarte scurt, căci nutrețul a parcurs deja în câteva ore canalul scurt al mațelor. Este dar' de mare însemnatate, ca să alegem pe seama galițelor atare nutreț și acela să-și pregătim astfel, ca organele de mistuire să le poată iute și ușor primi și bine mistui. Nutrețul are slujba să dea galiței materiile de lipsă pentru susținerea vieții, să se poată desvolta ouele, carnea, untura și penele. Nutrețul trebuie să conțină, spre a face de ajuns cerințelor, albuș de ou, materii de scrobeală, untură, săruri, puțin fer și apă.

Nutrețul, care conține gălbinaș de ou, este mai însemnat pentru susținerea și desvoltarea animalului. Între materiile de nutreț, bogate în albuș de ou putem număra: *oul, carnea, turta cu oleiu, grăunțe de bucate, urleală, gris, făină și țărițe*. Cu cât conține o materie de nutreț mai mult albuș de ou, cu atât este mai scumpă. Trebuie dar' să băgăm de seamă, ca la nutriție să nu se risipească fără folos prea mult albuș de ou.

Găinile, cari nu au curs liber și nu-și pot căuta vermi, melci, gândaci, și alte insecte, trebuie să le dăm primăvara și vara atari ca nutreț. Anume gândaci de Maiu, vermi și larve de muște sunt foarte ușor de căpătat.

Găinile și rațele pe lângă nutriție de carne ouă mai multe și mai mari oue.

Untura, ce se cuprinde în carne încă e foarte însemnată pentru nutriție. Tot asemenea făina de scobeală și zahărul încă sunt materii însemnate de nutriție, căci acele conduc în trupul animalului prin descompunerea lor căldura recerută.

Grăunțele de bucate, urezul și crumpenele sunt foarte bogate în scrobeală; pânea încă conține multă făină de scrobeală. Toate materiile succoase de plante conțin zahăr. De aceea nutriția cu verdeață este de mare preț pentru hrănirea galițelor.

Dacă galița n'are nutreț verde, atunci penele se sburlesc și-și perd lustrul, devine bolnavă, ouă puțin și oue micuțe, cari nu au gustul recerut și la cari gălbinașul nu are culoarea

cea frumoasă aurie. Galițelor le place, ca să mănânce vara iarbă tină, sălată, varză și altele, ear' iarna curechiu, rămășițe de poame, varză acră, verdețuri, morcovi, grăunțe încolțite, orz fiert sau opărit cu apă caldă.

Măncarea moderată de untură înaintează la o mișcare suficientă a animalului mistuirea și desvoltarea oului, fiindcă oul, deosebi gălbinașul are pentru desvoltarea lui o mare cantitate de untură. Dacă dăm însă animalului untură în prea mare cantitate, încât cuprinsul nutrețului cotidian al unturii este cu 5—6 gr. mai mare, ceea-ce se întâmplă de multe-ori la îngrășare și animalul n'are ocaziune de a se mișca în măsura recerută, atunci untura se așează în parte în trupul animalului, ear' de altă parte trece din trup nemistuit, sau cauzează după împrejurări și turburări de mistuire, pe lângă asta mijlocește ca coaja oului să devină foarte subțire sau oul să devină fără coaje. Pentru întreținerea conținutului de untură al nutrețului se pot întrebuința ca adaus rămășițele din pregătirea de săpun sau dela pregătirea de seu și pe lângă asta și rămășițele de untură din culină. Numai trebuie date în porțiuni moderate. Dacă albușul de ou și untura se dă galiței cu prea puțină mâncare uscată, se conturbă mistuirea.

Măncarea uscată trebuie să se umplă gâtleele, rînza și mațele. Dacă nu se întâmplă aceasta, animalul cu toate-că a luat o mare cantitate de albuș de ou și untură, rămâne flămând. Îmbucă pentru a se sătura toate materiile, ce-i vin înainte, cari de multe-ori îi sunt stricacioase, precum sunt: țărița de ferestru, pământ, țandure de sticlă, pene, pâr și altele, cari din partea lor cauzează earăși conturbări de mistuire, precum sunt: gâtleele prea tare sau prea moale, catare de rânză și de mațe și de altele.

(Va urma).

Iuliu Bardosy.

Boalele vinului și vindecarea lor.

Dr. T. Delescu a scris anul trecut în revista „Amicul progresului român” despre mai multe boale de-ale vinului și vindecarea lor. Dăm și noi din ele câteva:

Cleirea vinului.

Această boală se ivește la vinurile albe, cărora le dă o privire cleioasă.

Leacul atât preventiv cât și curativ al boalei este *taninul*.

În anii răi, boala cleirei se poate încun-jura prin adăugirea de 10—15 grame de tanin topit în alcool.

Dacă această măsură n'a fost luată dela început și dacă boala se ivește, ea se vindecă cu aceeași doză, cu o baterie sdravănă a vinului după care se trage în alt vas.

Mucezala vinului.

Mucezeala nu este o boală, ci un accident care se naște din lipsă de îngrijire și de supraveghere. În tot cazul gustul mucegaiului este detestabil și face vinul imposibil de beat: vinurile atinse de mucezală se pot ușura și chiar vindeca de acest gust.

Îndată ce se observă răul, se trage vinul într'un butoiu care nu se umple până sus. Apoi se toarnă în el, de fiecare hectolitru, $\frac{1}{2}$ litru, de unt-de-măslină (bun) și se mestecă bine în timp de câte-va minute. Apoi se lasă să se odihnească.

Unt de lemnul se ridică earăși la față, ridicând cu el și gustul urât al vinului.

Sunt mulți cari nu caută a vindeca vinurile lor bolnave, fie pentru că nu cunosc mijloacele sau din alte cauze. Ei așteaptă culesul viilor și dacă, la această epocă vinurile bolnave nu sunt încă prea stricate, le tornă în teasc și obțin astfel în general rezultate bune în urma unei noi fermentațiuni cu masa strugurilor proaspeți.

Această metodă este foarte bună, ea poate avea însă și răul de a comunica gustul rău al vinurilor bolnave unui teasc întreg. Ar fi mai bine dacă s'ar face această operațiune după o primă tescuire. Se adaugă mustului extras zahăr, acid tartric și tanin și se trage din această tescuire un vin de tot schimbat și prefăcut.

Statistica comunelor.

Dăm câteva date despre numărul comunelor din Ungaria cu privire la numărul locuitorilor și a teritoriului (hotarului), care îl au comunele. Luăm după statistica (numărătoarea) alcătuită în anul 1890.

Numărul comunelor în Ungaria (fără Croația) a fost în a. 1890 de 12.667. Dintre acestea au fost 107 orașe cu consiliu (magistrat) regulat, 1828 comune mari și 10.735 comune mici. Deșerturi (puste) și colonii (așezări mai nouă de oameni) s'au numărat 18.413.

Asemănând numărul comunelor în raport cu hotarul țării aflăm, că în număr mijlociu se vine pe fiecare comună un hotar de 22 kilometri pătrați. Atâta se vine în număr mari cu mici, laolaltă. Deosebiri de la acest număr sunt foarte mari. Sunt de o parte comune, care au un hotar cu mult mai mare, de altă parte sunt care au hotar cu mult mai mic. Ne încredințăm de acest lucru, dacă se aseamănă singuraticile ținuturi.

Comunele cu hotarul cel mai mic, adecă unde comunele sunt mai dese, sunt pe țărmul stâng al Dunării, unde se vin mijlociu 14 kilometri la o comună. În comitatul Trencin se vin încă numai 11 chlm. □ la o comună. Pe țărmul drept al Tisei se vin 14 și jumătate, pe țărmul drept al Dunării se vin 15 și jumătate chlm. la o comună. În comitatul Vas și Zala se vin abia numai 8 chlm. Tot așa și în Croația. În Ardeal se vin 23, pe țărmul stâng al Tisei se vin 30, în ținutul dintre Tisa, Murăș și Ardeal 32, ear' între Tisa și Dunăre 69 chlm □ pe o comună. Dar' sunt deosebiri cu mult mai mari; în comitatul Bichișului se vin 122, în al Haiducilor 159 și în Ciongrăd 162 chlm. □ pe o comună. Acestea sunt referințele mărimii hotarului.

Se vedem cum stăm cu populațiunea. După numărătoarea din 1890 se vin în număr mijlociu 1193 de suflete pe o comună. Dar' și aici sunt mari deosebiri de la acest număr. Comune cu mai puține suflete sunt pe țărmul drept al Tisei, unde nu trec peste 700 suflete

pe țărmul stâng al Dunării nu trec peste 800, pe țărmul drept al Dunării nu trec peste 1000. Pe țărmul stâng al Tisei sunt comunele în mijlociu cu 1250 de suflete, în ținutul dintre Tisa, Murăș și Ardeal peste 1600, între Tisa și Dunăre, fără Budapesta, sunt cu mult peste 3000 de suflete.

Dintre toate comunele în a. 1890 n'au numărat nici 100 suflete 161 comune; sub 500 suflete au fost 4746, peste 500, dar' cari n'au trecut peste 1000 au fost 4008, între 1000 și 5000 au fost 3625 comune, ear' care au peste 5000 au fost 307 comune.

Din întreaga populațiunea țării mai mult de 11 milioane locuitori trăesc în comune cu mai puțin de 5000 de suflete.

Se constată că în timpul din urmă au scăzut foarte mult numărul comunelor mici.

Sfaturi bune.

Pomi pentru pământ mai rău.

Pomi cari se îndestulesc și cu un pământ mai rău sunt cei cu simburii tari s. p. toate felurile de pruni, cireși, vișini ș. a. Acestia și rodesc mai de timpuriu, se pot înmulți mai ușor și mai cu seamă prunii. Perii sunt mai durabili și se mulțumesc cu un pământ mai de rînd ca merii.

Ca curechiul (varza) să se țină mult.

În Franția se desfac mai întâiu foile de pe căpățini până la cele mai subțiri și galbene, după aceea se acată câteva zile la un loc aeris, ca apa de prisos să aburiască din ele. Apoi se taie mărunt și împărțindu-se în site sau ciururi anume, se expun mai multe zile razelor soarelui, întorcându-se adese-ori. Când s'au vestejit cum se cade se pun în un cuptor cald de pâne, unde se lasă până când s'au uscat îndeplin. Pentru păstrare se așează în săculețe, atîrnându-se la loc uscat. Trebuie să se cerceteze adese și aflând că 'și-a tras ceva umezeală, se uscă earăși bine din nou. Nefăcând aceasta, se mucezește și putrezește. Înainte de a se pregăti se pune câtva timp în apă și după aceea se gătește în modul obicinuit. Îngrijit în modul acesta nu se deosebește în gust și la față de curechiul proaspăt.

Săparea grădinilor toamna.

Săpatul grădinilor trebuie să se facă neapărat înainte de a se începe gerurile de iarnă, pentru-că rodirea pământului, pe lângă gunoii, atîrnă de la lucrarea aerului, luminei și gerului. Lucrarea aceasta însă se întemplă mai cu putere, când pământul e prospoiat, cum s. p. devine prin arat. Afară de cea se prospoiază și măruntă pământul și mai mult prin ger. Pământul săpat trebuie să se lasă și peste iarnă, pe cât se poate numai în brăși sau brezde mari.

Tragerea brezelor pentru straturi toamna.

Având a trage toamna brezde, fie pentru a sămăna spinat, sau pentru a răsădi sălătă de iarnă sau alte legume, brezdele să se tragă de la răsărit spre apus și nu de la miază-noapte spre miază-zi. În brezdele trase de la răsărit spre apus, zăpada rămâne timp mai îndelungat și nu se topește așa iute ca în brezdele trase de la miază-noapte spre miază-zi, ceea-ce mai cu seamă în iernile rele ajută mult mai bine iernarea plantelor.

Cea dintâiu împreunare a vitelor.

Părerile cu privire la împreunarea junincilor sunt foarte deosebite. Unii voesc să se întemple împreunarea la $1\frac{1}{2}$ an, alții la $2\frac{1}{4}$. Dar' și aici calea mijlocie este cea adevărată, adecă calea de aur. O vîrstă de 18 până la 24 luni pentru gonirea primă este cea mai potrivită. După-cum animalul este mai bine sau mai rău dezvoltat, trebuie să se aleaga între 18 și 24 luni un termen mai timpuriu sau mai târziu.

Vinul de miere scutit de dare.

Precum pentru stupi nu se plătește dare, tot așa nu se plătește nici pentru vinul destul de bun de miere, pe care de altfel, unii arîndatori de beuturi au încercat să-l supună dării în rînd cu celelalte beuturi. Făcându-se plîngeri, lucrul a ajuns până la ministru, care prin ordinațiunea cu nr. 41825/1893 a dispus ca beuturile pregătite din miere de albine să nu fie socotite între celelalte beuturi supuse dării, ci să fie cu totul libere de dare.

Ce trebuie să facă stuparul toamna târziu?

Cine n'a isprăvit cu lucrările pentru iernat, să grăbească, ca să nu-l surprindă iarna. Partea goală a locului de clocit, cât și a locului pentru miere trebuie umplută cu ceva pînură, fîn sau cu altceva. Coșnițele cu părăși simpli să se înveliască cu învelișuri care să țină cald, cele cu părăși dubli n'au trebuință de aceste învelișuri. Mierea nevîndută să se păstreze într'un loc scutit de îngheț. Fagurii puși în dulapul pentru miere spre a fi întrebuințați în anul viitor, se apără împotriva moliilor de ceară prin afumare cu pucioasă de cu bună vreme.

Câtă vreme albinele mai pot sbura și p'afară, nu trebuie închis urdinișul (gura) coșniței. Cât ce începe a ninge să se deschidă earăși găurelele strămtate de cu toamnă, pentru a se apăra împotriva albinelor străine, ca albinele să sibă în de ajuns aer proaspăt. Prin un acoperiș înțepenit cu cuie de drot de asupra acestor găurele te poți apăra de șoareci. Pe încetul se închide urdinișul, dar' stuparul

să grijească să fie cea mai mare liniște în stupină. În același timp să iee în mână o bună carte de stupărit și să urmeze a se instrua mai departe în teoria stupăritului după vorba unui nemuritor învățat: „Învăță mai întâiu teorie, că altfel rămâi cărpaciul practic în toată vieața!”

Sămânța bună pentru pomărit.

La pomărit încă are valoare legea naturii, că numai aceea sămânță, care este din pomi tari și sănătoși, poate da roade sănătoase adecă pomi puternici și cari să se poată împotrivi la ori-ce furtune. Pentru sămănat să se întrebuințeze numai simburi sănătoși, cari au o față sănătoasă și frumoasă. Să ne ferim de simburi din fructele arborilor nesănătoși sau din soiuri rele, sau care sânt scoși dela teasc sau dela fabrica de vin de poame, pentru-că nu știm din ce fel de soiuri de poame sânt.

Pentru a căpăta un pom sănătos și împotrivor boalelor și climei, prima cerință e, ca să întrebuințăm simburi din fructe coapte cu desăvârșire, culese din pomi cu o vîrstă peste 30 de ani, ale căror trunchiu și ramuri sânt sănătoase și puternice și prin urmare sântem pe deplin încredințați, că nu sânt atacați de nici un fel de boală. Înainte de a întrebuința sămânța din fructe nu în de ajuns coapte trebuie să băgăm de seamă, că aceea are puțin miez de simbur și puțină putere de vieață, și prin aceea va fi influințată și dezvoltarea pomului.

Ce privește sămăntura însăși, să se întrebuințeze un pământ umed, săpat adânc, cu gunoii pe jumătate putred. Cu o gunoie prea bogată se grăbește dezvoltarea pomului, și aceasta are o influință nepriincioasă asupra dezvoltării de mai târziu.

De-ale casei.

Împotriva arsurilor.

Împotriva arsurilor se întrebuințază următoarele: O lingură de unt proaspăt, se amestecă cu un ou. Această alifie se unge pe o bucată de pânză și se pune pe locul ars, după-ce s'a uscat se pune alta. Într'un timp cât se poate de scurt se vindecă rana fără dureri și fără a lăsa vre-o urmă de rană.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Mai mulți abonenți ne făcură întrebări de unde și cu ce preț se pot cumpăra în toamna asta galițe de deosebite soiuri. Le răspundem următoarele:

Gâște mori de Emden se află la doamna Elena Polgár în Török-Szent-Miklós, un găscar și 2 găște ouătoare cu 15 fl.

Rațe de peckink și de Rouen la domnul Petru Piontkovszky în Sibiu Nagy-Seben trgul cailor Nr. 7, un rățoi și 2 rațe ouătoare cu 6 fl.

Găini de stâncă Plymouth Rocks, la domnul Iosif Tomandl, administratorul Trajimentului nr. 3/4, un cocoș și 2 găini ouătoare cu 6 fl. ear' un puiu de cocoș și 2 puice cu 3 fl.

Abonent 9150 în B.-Sân-Miclós. Taxă de cătanie plătești 5 fl. când darea directă, care se ia ca temei la arunc, face până la 50 fl. Și d-tale 'ți-s'a măsurat după lege și nu poți să fi nemulțumit. Trei floreni plătesc numai servitorii și zilerii. În anul trecut ai plătit numai 3 fl. fiindcă nu 'ți-au socotit pe întreg anul, ci numai de când te-au șters din lista de asentare până la sfârșitul anului.

Știri economice.

Stațiune pentru încărcat de vite. Ministrul de negoț a dat voie, ca la stațiunea Bersova (comit. Arad), aflătoare în linia călei ferate dintre Alba-Iulia și Arad, să se poată încărcă vite pentru transport.

Noua cale ferată din pasul Ghimeș (dela Sereda-Ciucului mai departe) a fost deschisă și predată circulației acum de curând. Noua cale este o cale însemnată strategică pentru mișcări militare, și de munte; are lungime de 51 km. și a costat 8,300,000 fl. venindu-se pe câte un km. 666,000 fl. Prin aceasta linie, după-ce se va face legătura cu călile ferate române, se va împreuna Ardealul cu Moldova.

Schimbări în portul postal. Să svonește din isvor vrednic de crezământ, că cu începutul anului viitor, se vor face schimbări în portul postal. Prețul cartelor de corespondență va fi în loc de 2 cr. 5 bani (filieri); timbrul pe scrisorile trimise în străinătate va fi 25 bani și tot atâta va fi și taxa de recomandație (în loc de 10 cr. cum e acum). În alte soiuri de porto se va face scărare în preț. Ministrul de negoț va arăta cu deamăruntul cauzele, cari îl îndeamnă a face aceste schimbări.

Tauri de Pinzgau. Cet'm în „Rev. Or.” că ministrul de agricultură a dat din minunatul soiu de tauri de Pinzgau procurați de el, 50 și comitatului Hunedoarei, cu prețuri scăzute. Cei 50 de tauri sânt împărțiți deja în comitat și anume în cercul Devei 10 în al Geosgiului 1, al Hațegului 14, al Ilie. 14, al Puiului 11. Cercul Orăștiei n'a primit nici unul.

Minele în România. Foaia Evnimentul din Iași vestește unele descoperiri băieșesti însemnate, făcute acum de curând în Moldova, de cătră inginerul de mine Bogdanfy, chemat în România anume spre acest scop.

Eată ce scrie aceasta foaie:

Dl Bogdanfy s'a ocupat indeosebi de districtele Bacău, Neamț și Suceava. Cercetările sale au fost bogate în rezultate. Între altele a descoperit la Buhalnița, pe moșia statului, și la Hangu, pe moșia prințului Dimitrie Sturdza, Cinobra (mercur, argint viu), minere de argint și minere de aramă.

La Buhalnița s'a găsit și petrolu (gaz).

La Pașcani s'au găsit două băi bogate de piatră de var. Este un munte întreg de stânci, aproape curat văros, de o calitate necunoscută în România, făcând un var gras foarte alb și foarte spornic.

Se știu că până azi varul gras lipsea aproape cu desăvârșire în calitate mai bună și eram tributari ai Austriei cu varul din C.-Lung.

Descoperirea dela Pașcani ne va face a ave un var al nostru natural, de o calitate superioară celui din C.-Lung și cu un preț foarte mic, știut fiind că varul din C.-Lung plătește ca vamă 100 lei de vagon când intră în țeară.

Săptămăva viitoare vor fi puse în vânzare cele dintăiu vagoane cu acest var.

Roada în Austria. Despre rezultatul roadei din țerile austriace să vestește: Grâul și sęcara au dat pretutindenea roadă submijlocie. Orzul e slab, a suferit mult de vremea rea. Ovșul în părțile muntoase nu s'a copt; roadă e slabă. Cucurusul a dat în ținuturile Alpilor și în Moravia roadă îndestulitoare; în ținuturile de mează-zi și rășărit e slabă. Legumile au fost cam slabe. Cartofii au dat roadă abia mijlocie, — asemenea și napii. Vin s'a stors puțin, dar' bun; roadă poamelor a fost slabă.

Deșteptăciunea animalelor.

(Întemplări adevărate).

II.

Baronul Taylor umbla prin Spania ca să cante și să cumpere icoane. Într'o seară trage la un birt de sat.

— Plouase, spunea el; muiat până la piele cum eram, mă așezai lângă foc în bucătărie, unde în același timp cu mine se încălzea și un câne mare, care, când vorbeam cu stăpână-sa, se uita drept în ochii mei.

— Ai ceva de mâncare să-mi dai? întrebai pe birtășița.

— Pot să vă fac jumări.

— Cam slabă mâncare pentru un om, care a umblat toată ziua.

— O salată de castraveți...

— Și mai rău.

De oare-ce cănele să uita mereu la mine întrebai dacă e rău.

— Ba nu: se nu vă temeți de el, e foarte bun.

— Atunci să ne vedem de mâncare. Dacă poți să faci jumări, va se zică ai ouă, dacă ai ouă ai și găini, sau...

Mă opri pentru-că cănele se uita la mine și nu mai putea sta locului.

— Da, dle, avem și găini.

— Dar' pui?

— Și pui.

Cănele era și mai neastempărat.

— Poate că poftiți un puiu la frigare?

Dar' când spuse cuvintele acestea, cănele se repezi spre ușe și eși, căci era deschisă.

— Ce are cănele d-tale? întrebai.

— Să vezi, dle... când gătim pui la frigare, el întoarce frigarea, umblând într'o roată care se află în dosul cuptorului și fiindcă e foarte leneș...

— A fugit ca să nu-l bagi în roată să învărtească frigarea cu puiul... Auzi șiretul!

— Îl prindem noi.

— Ba nu; dă-mi numai jumări și pâne că-mi ajunge.

Și — adagă dl Taylor ca încheiere a istorioarei ce spuserăm — vă încredințez, că plăcerea de a respecta odihna unui câne deștept, fu de o potrivă, în seara aceea, cu toate mulțumirile pe care 'mi-le-ar fi putut pricinul cea mai hrănitore mâncare.

CRONICĂ.

Sfințire de biserică. La 7 Nov. st. n. se va săvârși sfințirea bisericii române gr.-cat. din *Bonțida*. Cu acest prilej se va da în localitate o petrecere ce va începe la 7 ore. Prețul de intrare la petrecere este: de persoană 50 cr., de familie de 3 membri 1 fl. 20. Venitul se va da bisericii: suprasolvirile se vor cuita în ziare.

Români bravi. Primum următoarele: La 12/24 Oct. c. s'a ținut alegerea de paroch în comuna gr.-or. *Topleți* (protopresbiteratul *Mehadie*). Candidați au fost patru: *Dimitrie Popovici*, teol. abs., *Ioachim Meda*, paroch în *Surduc*, *Nicolae Târziu*, paroch în *Tufer*, și maghiaronul *Popovits Zachariás*, paroch în *Jeselnița*, cunoscut pentru participarea la tîm-bălăul „millenar”. Cest din urmă s'a folosit de cele mai urte mijloace de cortășire numai să reușească. Dar' bravii poporeni și-au știut datoria și n'au dat ascultare cortășirilor. Cu 76 voturi au ales pe teologul abs. *D. Popovici*. Maghiaronul *Popovits* a avut numai 8 voturi, *N. Târziu* 19 și *I. Meda* 5. Alegerea a fost condusă cu toată demnitatea din partea vrednicului protopresbiter *Mihail Popovici* din *Orșova*. — *Cel din Tăchia*.

Reuniunea meseriașilor din Săliște. Cu privire la cele scrise despre reuniunea meseriașilor noștri din Săliște, în nr. 34 și 35 ai foii noastre, dl *Moisin* din Sămbăta ne scrie următoarele: Sămbăta în 27 Septemvrie dl capelan al protopopului din Săliște și învățător la școalele noastre, *Aron Gogonea*, care este și secretarul reuniunii noastre, la îndrumarea presiului a convocat comitetul reuniunii și i-a adus la cunoștință, că dl președinte nu poate lua parte la ședință, din cauză de boală, apoi a pus la ordinea zilei scrisoarea mea, prezentând nr.ii 34 și 35 din „Foaia Poporului” cari conțineau scrisoarea cu pricina. Comitetul întreg a încuviințat scrisoarea mea, afară de un membru, care s'a făcut coadă la topor, apărând pe președinte numai și numai să ajungă în comitetul bisericesc și dacă se poate chiar ctitor la biserică din *Gruia*. Onoare să cuvine purtării corecte a celor opt membri ai comitetului, cari văzând pe cel de al nouălea membru atât de rătăcit nu i-au luat în seamă vorbele. Venindu-mi aceasta la cunoștință am aflat cu cale și de cuviință ca să o aduc la cunoștința on. public cetitor. Una însă aș dori să știu: Mai suferă încă de boala neorîndușilor reuniunea noastră și acum?! Sau că i-s'a dat, sau că i-se va da cât mai neîntârziat leacul dorit și cerut în scrisoarea mea din nr.ii amintiți, care de sigur va face ca aceasta reuniune bolnavă, de nou să înflorească?!

Sămbăta-inferioară, în 19 Oct. 1897.

Nicolau Moisin Sălișteanul,
fost secretar al reuniunii.

Tredloșii. Din *Mălin* ni-se scrie: În comuna *Mălin* (*Máalom*) se află 90 de familii românești. Până acum de cei mai de frunte oameni au fost crezuți *Onisiu Butta* și *Maftai Morosian*. Pe cel dintăiu l-au pus curator primar peste averea bisericii; pe al doilea magaziner bisericesc. Până nu i-au găsit, că pradă din averea bisericii au trecut înaintea oamenilor de foarte buni, ei însă au păpat 95 merțe de mălaiu și 12 fl. bani, apoi au ațîțat oamenii să nu-și dea copiii la școala omănească, să-i dea la cea comunală; au

rngat antistia comunală să stringă cu gendarmi pe cei cari au fost la *Cluj*. Unul și-a pus nume unguresc *Morosán Mátyás*, celalalt *Batta Onisie*.
Unul din popor.

Un tinăr, de 18 ani, cu numele *Nicolae Gros*, din *Fizești*, (*Füzesd*, p. u. *Hunyad-Boicza*), cu scrisoare și purtare bună voește a să aplica ca scriitor în vre-o cancelarie advocațională sau notarială, sau pe lângă un învățător, care are lipsă de ajutor, cu plată modestă. Vorbește românește și pricepe și limba maghiară. Cei-ce au lipsă să se adreseze la numitul tinăr în *Fizești*.

Hymen. Dl *Vasilie Nicoară* din *Ciunga* și d-șoara *Matilda Moldovan*, fiica preotului de acolo, anunță cununia lor: ce se va celebra la 7 Nov. n. în biserică gr.-cat. din *Ciunga*.

Trei monumente în București. „Drapelul” află, că într'una din ședințele viitoare ale consiliului comunal al *Bucureștilor* se va propune ridicarea a trei monumente din inițiativa comunei și anume: 1. Pe șuarul sărindar monument lui *Ioan Brătianu*. 2. Pe piața sf. *Gheorghe* monument lui *C. A. Rosetti*. 3. Pe piața teatrului monument *fraților Golești*.

Cărți oprite. Ministrul de culte a exchis din toate școalele cartea didactică: *Elemente de constituțiunea patriei*, apărută în *Blaș*, 1892, edițiunea IV. Asemenea a oprit și un manual nemțesc de geografie, scris pentru școale de *Dr. I. H. Schwicker*.

Țeara și constituțiunea ei e mântuită!

Steag unguresc batjocurit. Pe cum se vestește din *Zagrab*, în *Potore* s'a aflat un steag unguresc sfirticat și murdărit. Lângă steag se afla un bilet pe care era scris, că fapta a comis'o.... „comitetul de 12”.

Manevrele din anul viitor. Pe cum se anunță din *Timișoara*, anul viitor se vor ține marile manevre în comitatul *Timișului*. Va lua parte și *Monarchul*. *Br. Beck*, șeful statului major, se află acum în călătorie pe acolo, spre a studia terenul manevrelor.

Necrolog. Cuprinși de adâncă întristare, subscrișii au durerea de a aduce la cunoștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoștințelor, că neuitata soție, respective mamă-soră, cumnată și mătușă *Maria Pop Bota*, după un morb greu și îndelungat și împărțită fiind cu sf. Sacramente, în seara de 29 Octomvrie, și-a dat blândul și nobilul seu suflet în mâinile Creatorului, în al 64-lea an al etății și al 42-lea de viață conjugală. Osemintele scumpei defuncte s'au depus spre vecinică odihnă *Duminecă*, la 31 Octomvrie, la orele 2 d. a. în cimiterul bisericii gr.-cat. din loc. *Șard*, în 30 Octomvrie 1897. Odihnească-se în pace! *Nicolau P. Bota*, ca soț. *Aurel*, *Enea*, *Cornelia*, ca fii. *Minca* v. d. *Popa*, ca cumnată. *Victor Șotropa*, *Iacob*, *Cornelia* și *Simeon Popa* ca nepoți.

O societate școlară de 25 ani. Primum la redacție raportul societății școlare „*Dragoș*” din *Volovăț* (*Bucovina*) asupra activității de 25 ani (1872—1897) a societății — scopul societății e spriginirea elevilor săraci.

Remarcăm din datele raportului, că societatea numără 24 membri onorari (dintre cari 8 răposăți), 34 membri fondatori (dintre cari 11 răposăți), 58 membri ordinari (dintre cari 12 răposăți). Capitalul total al societății e 1532 fl. 16 cr.; fondul neatacabil e 1210 fl. 42 cr. Biblioteca societății constă din 987 opuri în 1025 volume. Dintru început până acum, societatea e condusă de întemeietorul ei, dl protopresbiter *Const-Tarangul*.

O crimă sêlbatică s'a comis de curenând în satul *Mucsony* de lângă *Mișcolț*. *Cioabanul Nemet András* a atacat în somn pe tovarășul seu *Adorján Ferencz*, pe care-l bănuia de ibovnic al tinerei sale soții, și i-a rețezat capul cu un băltag. După oribila crimă, ucigașul a chemat la groaznică fața locului pe soția sa și i-a aruncat în față capul victimei strigând: „*Na ține-l de amintire, poți ave lipsă de el!*” Păstorii alarmați de femeie au prins pe ucigaș și l-au predat gendarmeriei.

Sinucideri și boale în armată. O statistică nouă dă triste date despre sinuciderile și boalele din armata noastră. În curs de o lună s'au întemplant — după aceasta statistică — 22 sinucideri, ear' 19 soldați și-au pierdut viața în diferite întemplări nenorocite; adevă în curs de o lună 41 soldați au murit de moarte nenaturală. Condițiile sanitare în general nu sînt îndestulătoare în armată. În curs de o lună s'au lecut în spitalele militare 17.151 oameni, deci la 1000 de soldați au fost 60 bolnavi. Dintre bolnavi 1831 au suferit de vătămări corporale, ceea-ce arată, că disciplina nu-i chiar mare nici în armata noastră. Cele mai multe îmbolnăviri (127) s'au întemplant în cercul militar din *Zara*, cele mai puține (46) în *Cașovia*. La trupele noastre din *Creta* s'au întemplant într'o lună 111 îmbolnăviri, cele mai multe provenite din clima neplăcută a locului. Casuri de moarte au fost 99:58 urmate morbului, 41 provocate prin silă.

Bestie în chip de om. O crimă îngrozitoare a comis nu de mult un Ungur din *Aiud*, *Szilágy Mozes*: a ucis cu toporul pe tatăl seu și l-a jefuit, apoi a făcut însuși arătare la gendarmerie. Aceasta însă a descoperit după o scurtă cercetare, că el e vinovatul și l-a pus la răcoare. Luat la întrebări, bestialul fii a descris cu de-amănuntul cum a ucis pe tatăl seu, în vremea somnului, dându-i mai multe lovituri de topor peste cap. Când a văzut, că bêtărul tot mai mișcă, i-a mai dat — din grație — încă o lovitură, așa a mărturisit, fără pic de remușcare, sêlbaticul ucigaș.

Grozave ruperi de nori. În *Italia* și *Portugalia* au bătuit năprasnice ruperi de nori, cari au cauzat pagube uriașe. La *Ancona* s'a întemplant și o prăbușire de deal, care a ruinat mai multe case. Un conte, *Ricotti Raimondi*, și-a pierdut viața în potop. În *Roma*, *Forla*, *Terano* și *Ravenna* încă au făcut mari pagube inundațiile. Zece oameni s'au înecat. Multe poduri și case s'au prăbușit. Comunicația stagnează. — În *Lissabona* ruperile de nori au făcut pagube mari. La *Paroa de Santa Vina* a derailat, din cauza apelor, trenul pe care călătoria regale *Siamului*. După oare-care zăbavă, trenul și-a putut urma calea spre *Lissabona* fără nici un incident.

Din Bistrița ni-se scrie, că la 29 Oct. n. congregația comitatului Bistrița-Năsăud a ales cu unanimitate: protopretor al Borgo-Prundului pe dl *O. Szabo*, vice-fiscal comitatens pe dl *Dr. Linul*, ear' membru al scaunului orfanal pe dl *Gr. Scridon*.

De pe Câmpie. Un harnic Român din *Teaca*, scriind despre stările Românilor de acolo, ne vestește, că Românii de acolo — vre-o 80 de familii — s'au străduit de 'și-au ridicat școală și biserică și le țin în rînduială, dar' s'au plînge asupra conducătorilor, cari nu s'au poartă bine cu poporul. Astfel preotul tractează rău cu osmenii, ear' învățătorul are purtare slabă, de oare-ce ia parte la toate adunările ungu-rești și asemenea și la alegeri poartă peană roșie, ca un urgur de pe pustă. Ce înseamnă aceste? întrebăm d-eocamdată!

Jertfa muștrării de conștiință. Una dintre vestitele otrăvitoare dela *H.-M.-Vásárhely* [zace greu bolnavă, din muștrarea conștiinței. Ziua noaptea fantasează, are spasmi de groază, vede mereu spânzurătorile și spiritele celor otrăviți de ea. Din puternică ce era, acum a ajuns un schelet, atât de mult o chină muștrarea conștiinței și frica de moartea prin ștreang, la care e osândită.

Animal străin în Marea-Adriatică. Pescarii dela *Buccari* au prins deună-zile un animal străin, o așa numită *vulpe de mare*, în Marea-Adriatică. Animalul e de o mărime uriașă: are 4 m. lungime și e greu de peste 2 miji metrice. Acest soi de animal nu se găsește în Marea-Adriatică și unicul exemplar ce s'a aflat va fi ajuns acolo din mări străine.

Tren în riu. O groaznică nenorocire de tren s'a întâmplat de curînd lângă *New-York*. Un tren accelerat ce mergea din *Buffalo* spre *New-York* a căzut în rîul *Hudson*. Numărul jertfelor se urcă la 28. Câțiva oameni au fost mîntuiți așa, că s'au spart coperișele vagoanelor și pe acolo au fost scoși din ghiarele morții sigure.

Catastrofă groaznică. Zilele trecute o catastrofă grosznică s'a petrecut în satul *Kemled* din *Rusia*. Cu prilejul serviciului dzeesc vestea unui foc a provocat grozavă spaimă între credincioși. În nebuna învâlmășeală au fost omorîți 50 de oameni, ear' 150 au rămas răniți.

Iubileu jidovesc. Dumineca trecută s'a sărbătorit în *Budapesta* jubileul de 40 de ani dela înființarea institutului preparandial jidovesc din *Budapesta*. La această sărbătoare, care dovedește, că „națiunea“ jidovească are un trecut „cultural“ în *Ungaria*, guvernul e fost reprezentat prin mai mulți secretari ministeriali, inspectori superiori de școli etc., apoi multe dame și alți fruntași de-ai societății jidano-maghiare. În vorbirea de deschidere, inspectorul de școli *Veredy* s'a silit să arete mai ales „marele merit, ce jidovimea și 'l-a câștigat pentru maghiarizare“ !!

Viețată lungă. Într'adevăr, astăzi a devenit o raritate, de se mai găsesc pe alocurea bătrâni cari s'au trăescă câte un veac și mai bine de ani. Eată un asemenea cas. În comuna *Șovărești*, în apropiere de orașul *Alexandria* (*România*), zilele trecute a încetat din viață femeia *Stanca Sandu*, în etate de 120 de ani. Câte generații de oameni nu au văzut ochii defunctei, câte fapte, câte nenorociri? Cu toată bătrânețea ei, defuncta *Stanca*

Sandu, până în ultimul moment al vieții, s'a bucurat de o completă sănătate, și de întreaga facultate mintală. Rar, câte odată se plîngea, că puterile 'i-s'au istovit, din care cauză mai cu seamă acum în urmă trebuia a fi susținută de brațe spre a pute merge.

La moderna parfumerie Meltzer din loc se află pe lângă prețuri moderate, tot felul de săpunuri de toaletă, parfum, pudră, perii de dinți și alte articole de acest fel, toate de cea mai bună calitate, precum se poată vedea din inseratul ce publicăm în nrul de azi, și asupra căruia atragem atenția cetitorilor noștri.

Convocare.

Reuniunea învățătorilor rom. gr-or. din districtul XI. Făgăraș al archidiecesei transilvane, își va ține adunarea generală din 8-an *Duminecă în 2 Noembrie* st. v. a. c. și zilele următoare în comuna *Lisa* din protopresbiteratul Făgărașului, la care sînt poștiți a participa toți membrii ordinari, cărora li-se compete diurne de 1 fl. pe zi și pașal de călătorie corăspunzător. Alți binevoitori ai acestei corporațiuni încă sînt poștiți a participa la lucrările noastre.

Programa:

1. La 8 ore a. m. participarea în corpore la serviciul divin și celebrarea părăstasului pentru decedații membrii ai reuniunii.
2. Deschiderea ședinții și constatarea membrilor ordinari prezenți.
3. Citirea raportului general al comitetului central.
4. Raportul casarului.
5. Raportul bibliotecarului.
6. Alegerea comisiunilor pentru censurarea acestor rapoarte.
7. Satorirea definitivă a programei.
8. „Prepoziție“ prelegere practică din Gramatică de *Moise Fliter*.
9. Treptele decedice (până la mie) prelegere practică din comput de *Visarion Bica*.
10. Floarea și părțile ei, prelegere practică de *Traian Păcală*.
11. Austria, prelegere practică din Geografie de *I. Muntean*.
12. Lumina și colorile, prelegere practică de *G. Andron*.
13. Obiectele satorite la pctul 7 al acestei programe.
14. Raportul comisiunilor.
15. Propuneri și interpelări.
16. Închiderea ședințelor.

Făgăraș, 10 Octomvrie 1897.

Iuliu Dan,
președinte.

Berescu,
secretar.

Intrunire agricolă.

(Invitare)

Subscrisul comitet central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu, va ține Duminecă la 7 Noembrie n. c. în comuna *Sebeșul-inferior* o

intrunire agricolă

la care se vor discuta mai multe chestiuni de pe terenul economic.

Începutul la 10 ore a. m.

La aceasta intrunire ne luăm voie a invita pe toți membri și sprijinatorii Reuniunii noastre.

Sibiiu, 1 Noembrie n. 1897.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu.

Mai nou.

Interpelația deputatului Șerban.

În privința decorării lui *Jeszenszky*, care a făcut și face atîta svon, și între Români a produs amărăciune, deputatul *Dr. Șerban* a făcut în ședința de Joi a dietei ungu-rești, o interpelație. În vorbirea sa scurtă *Dr. Șerban* a măgulit pe *kossuthiști* — ceea-ce nu a făcut bine — apoi a pus ministrului *Bánffy* următoarele întrebări:

Adevărat e că *Jeszenszky* a fost decorat? — Cu ce 'și-a meritat decorarea? — Drept e că prin aceasta s'a ținut a desaproba politica Românilor din *Ungaria*? — Are cunoștință guvernul, că guvernul român vrea a retrage decorația dată?

Foaia „*Magyarország*“ spune, că ministrul *Bánffy* la sfîrșitul vorbirii lui *Șerban* a sărit mînios și a zis, că deși întrebările aceste nu au loc în dietă, el va răspunde mâne (adecă *Joi*).

Până la încheierea foii nu ne-a fost cunoscut răspunsul ministrului.

Mișcarea națională.

Din *Bruxella* (țeara *Belgia*) se vestește, că secția de acolo a *Ligei* s'a pus și ea pe lucru. La 25 Octomvrie c. Români aflători în acest oraș de frunte european au ținut o mare adunare, în care s'au rostit asupra întemplărilor din urmă, osândind între altele decorarea lui *Jeszenszky*.

R Î S.

Ungurul cuminte.

Un ungur își perduse într'o zi căciula din cap. Deci mînd pe nevastă-sa și servitorul care era român s'î-o caute. — După cîtva vreme o află servitorul și o duce la stăpînul.

— Mă duc s'î spun la d-na s'eu nu mai caute că am aflat-o eu — zice servitorul.

— Teremte-te s'eu nu faci tu aiă că-ți sucec gitul las pe ea s'eu-l cauta... Hei! atunci eu aveam doi căciule și nu pierdut decât unul.

POSTA REDACȚIEI.

N. M. în *S. i.* Coresp. am publicat-o la „*Cronică*“. Anunțul comercial urmează în nr. viitor, în partea economică.

Z. F. în *Hodac.* Poesia e slabă, ear' „*ris*“ — nu e deobște cunoscut; nu se pot publica.

A. L. în *Hodac.* Anecdota slabă, nepublicabilă.

G. M. comers. în *P. s.* Vinul poate va fi cleios; cearcă cu o ferie de vin cee-ce recomandăm în partea economică, la boalele vinurilor; poate s'eu nimerește leacul.

M. Rub. în *Br.* Pentru „*Biografia l. Iancu*“ trimite 55 cr. de-adreptul la „*Asociațiune*“; numai plătită s'eu trimite. Atunci cere și catalog.

Amploiatul în *T.* De-oamdată atîta, cât am dat la *cronică*. Pentru spițele de neamuri au drept fețele bisericesti a pretinde taxe, dacă însă gîndești că e prea mult, arătați la consistor. Obiceiuri la nuntă publicăm.

Pentru redacție și editură responsabil: *Petru Simțio*.
Proprietar: Pentru „*Tipografia*“ societate pe acțiuni: *V. H. Dresenandt*.

Călindarul săptămânii.

Zilele	Călindarul vechiu	Călind. nou	Soarele
	Dum. a 21-a d. Ros., gl. 4, sft. 10.	rés.	ap.
Dum.	26(†) M. Muc. Dimitrie	7 Engelbert	7 15 4 45
Luni	27 Muc. Nestor	8 Gottfrid	7 17 4 43
Marti	28 Muc. Terentie	9 Teodor	7 19 4 41
Merc.	29 Mța Anastasia	10 Andreiu	7 20 4 40
Joi	30 Muc. Zenovie	11 Martin Ep.	7 22 4 38
Vineri	31 Apost. Stachie	12 Cunibert	7 24 4 36
Samb.	1 SS. Cosma și Dam.	13 Stanislau	7 25 4 35

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Dumeneică, 26 Octomvrie: Chindul-mic, Dobra, Drag, Șomeuta-mare, Teiuș.

Luni, 27 Octomvrie: Gorosléul-Someșan, Somărtin, (Martinsberg), Motișdorf. Năsăud, Păpăuț.

Marti, 28 Octomvrie: Bălcaciu, Cecău, Ciuc-Sân-Mărtin.

Joi, 30 Octomvrie: Baiu, Budiul-de-Câmpie, Co-vasna, Mănăsturul-unguresc, Mercurea, Murăș-Oșorheiu, Șeica-mică, Șercaia (2 zile premergătoare târg de vite), 29 și 30 Nușfalău (Szilágy-Nagyfalu)

Vineri, 31 Octomvrie: Barot, Lupu, Saros-Berkesz, Tășnad.

Sâmbătă, 1 Noemvrie: Hunedoara.

Concurs.

La subsemnata societate se caută:

Un practicant pentru comptoir

cu scrisoare frumoasă, cunoștințe temeinice de aritmetică și cunoștințe de limbi,

O calfă de prăvălie,

versat în afacerile de băcănie cu cunoștințe de mărfuri și vânzător perfect.

Numai tineri cu referințe de primul rang se pot aplica.

Ofertele împreună cu atestatele eventual fotografia sunt a se înainta până cel mult în 20 Nov. a. c. la Direcțiunea societății noastre. [2186] 2-2

În oferte e a se numi și mărimea salarului, ce îl pretinde petentul.

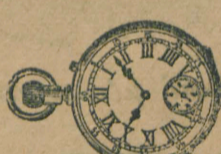

„Concordia“,

societate comercială pe acții, Sibiu.

TUTU BROS,
str. Cîsnădiei 3. SIBIU. str. Cîsnădiei 3.
Edificiul băncii „Transilvania“.

Cel mai ieftin isvor de procurare, cel mai mare deposit în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroaloage, giuvaieră, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățări, lanțuri de gât, broșuri, brățări cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 27-38

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.
Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

Parfumăria Meltzer,
strada Cîsnădiei
(Edificiul comandei de corp).

[1873] 5-5

Lucrare după sistem rațional.
Serviciu solid.

Daniel Meltzer jun.,
fabrică de săpun și de lumini,
Sibiu, str. Gușteriții nr. 25.
Telefon 54.

Banca generală de asigurare
„TRANSILVANIA“
ÎN SIBIU.
fundată în anul 1868 [1432] 22 30

asigurează prelungă condițiile cele mai favorabile:

- în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.
- pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitale pe cazul morții și pentru termine fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc	Sume asigurate pe viață
în a. 1869—1893 fl. 989,031.85	în a. 1870—1893 fl. 808,118.60
în a. 1894 „ 56,333.20	în a. 1894 „ 59,659.—
în a. 1895 „ 50,463.35	în a. 1895 „ 66,862.11
în a. 1896 „ 61,925.11	în a. 1896 „ 81,784.—
Suma fl. 1.157,753.51	Suma fl. 1.016,423.71

2,174.177 fl. 22 cr.

Conform bilanțului pentru 1895 fondurile de rezervă și garanție se urcă la
999.950 fl. 23 cr.

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu, (Strada Cîsnădiei Nr. 5, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (H. Hermann), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

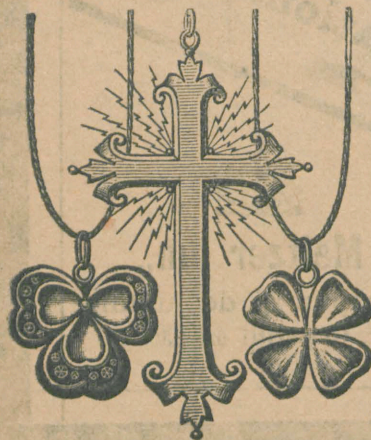
Fluid de restituțiune
I. al lui Kwizda,
apă de spălat pentru cai, cu privilegiu ces. și reg.
Prețul unei butelii I fl. 40 cr. v, a.

Folosită de 35 de ani în grajdurile de curte princiare, în grajdurile mai mari militare și civile, pentru întărire înainte și restituire după strapațe mari, la scrintituri, înțepenirea vine-lor etc. face capabil calul la prestațiuni excelente în training.
Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate apotecile și drogueriile Austro-Ungariei. [1182] 22-40

Deposit principal
FRANZ JOH. KWIZDA,
furnisor de curte ces. și reg. și reg. român.
Apotecar de cerc, Korneuburg, lângă Viena.

Sănătatea e cel mai mare bun

și trebuie conservată

Un talisman

ptu toți oamenii slabi — bărbați, femei, fete, copii, tineri și bătrâni cu un cuvânt toți oamenii nervoși și anemici, toți cari sufer de migrenă, durere de cap, influență, sgârșiri, hipochondrie, melancolic, paliditate și discordarea membrilor, slăbiciune și urmările și admirabil de renumită [2136] 2—

aceleia se poarte cu totul deosebit și admirabil de renumită

foaie sau cruce sanitară electro-magnetică,

care e recomandabilă și tuturor oamenilor sănătoși. Aceste sunt efectuate din aur veritabil, de 14 carate, cât și din argint veritabil, de aceea formează nu numai un amulet neprețuibil, ci totodată și un elegant obiect de podoabă, care își conservă prețul și după 20 de ani.

Fiecare bucată se liferează cu colier de mătășă și instrucțiune de întrebuințare

Din argint veritabil
à fl. 1.50

Din aur veritabil
à fl. 5—

se trimite peste tot locul acasă franco și recomandat.

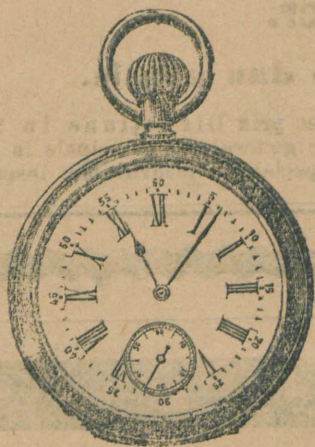
Purtați o atare foaie sau cruce sanitară, e un prețios amulet pentru oricine; te simțezi cu el puternic, tiner și sănătos, și o stare plăcută te străbate prin întreg corpul.

Comande se execută pe lângă trimiterea anticipativă a banilor sau cu rambursă prin

JUL. FEKETE,
Viena, V., Rüdigerasse nr. 1/8.

Numai fl. 3.50

costă următoarea pompoasă colecție de mărfuri

15 bucăți fl. 3.50.

15 bucăți fl. 3.50.

1 orologiu de buzunar Prima-Anker-Remontoir, umblă precis, cu garanție pe 3 ani

1 lanț fin panteră imit. de aur;
2 bucăți inel imit. de aur în cel mai nou: fașoa cu similibriant;
2 bucăți nasturi de manșete, aur dublă, cu mecanism;

1 ac draguț de broș pentru dame;
1 bucată nasturi la piept (chemisets);
3 nasturi Patent pentru guler;
1 ac de cravată foarte fin;
1 învelitoare pentru orologiu anker;
1 oglindă de buzunar în etui;
1 ac pentru blousă, fașon aur.

Toate aceste 15 obiecte de lux împreună cu orologiu anker-remontoir costă numai fl. 3.50.

Se expediază ori-cui pe lângă rambursă.

La cas de neconveniență se trimit banii îndărăt așa că pentru cumpărători ori-ce risic e eschis.

Se capătă singur și numai prin firma de oroloage [2104] 3—12

Alfred Fischer,
Viena, I., Adlergasse nr. 12.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la pesentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandi.

Direcțiunea institutului.

[362] 27—38

Cine bea
Kathreiner
Cafeaua de maltă Kneipp

Mie-mi place mai mult!

Toti cari doresc a-și conserva și întări sănătatea și totuși să nu renunțe la obicnuita și plăcuta folosință de cafea. Pentru-că un adaus de cafea Kathreiner delatură efectul dăunos sănătății ce-l produce folosința cafelei de boane. *****

Toti aceia, a căror bună dispoziție este jignită prin ceva. Îndeosebi la cei-ce sufer de stomach și nervi s'a dovedit folosința de cafea Kathreiner pură în mil de casuri ca cea mai bună beătură și cea mai ușoară de mistuit. *****

Toate femeile și toți băieții, pentru a căror debilă constituție cafeaua Kathreiner este foarte ușor suportabilă, care pură sau și amestecată cu cafea de boane devine o beătură de un gust plăcut și predilect. *****

Toti aceia, cari vor să cruțe în gospodărie și totuși să aibă o cafea bună și sănătoasă. Aceasta o poate oferi pentru ori-și-cine, pe placul tuturor singură numai cafeaua lui Kathreiner ca adaos la cafeaua de boane sau pură. *****

Kathreiner cafeaua de maltă Kneipp

este o adevărată cafea de sănătate și familie, prin care prin un mod de fabricațiune al lui Kathreiner aprobat în toate țările și de cele mai mari autorități, se dă cafelele de boane un gust admirabil Cafeaua Kathreiner împreună gustul exotic al cafelel de boane cu cunoscutele calități sanitare a cafelel indigene de maltă.

Rugare: Pentru de a nu fi sedus și înșelat să se considere, cetească cu grije cele împri-mate pe pachetul original cu inscripția „Kathreiner“.

Pachete fără numele **Kathreiner** nu sunt veritabile

[3103] 12—12